

Regeringen, Kulturdepartementet
Ku.remissvar@regeringskansliet.se

Regeringen, Näringsdepartementet
Landsbygdsminister Jennie Nilsson
Näringsdepartementet.
registrator@regeringskansliet.se

Norrskogs yttrande över ”Utkast till lagrådsremiss gällande En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket”, ert dnr Ku2019/01308/RS

Norrskog har givits möjlighet att yttra sig över rubricerad remiss. Norrskog är en skogsägareförening som ägs av 12 000 skogsägare vars skogsfastigheter är belägna i Jämtland, Västernorrland och södra Västerbotten.

Vi har tagit del av remissmaterial från Kulturdepartementet och avger ett svar utifrån detta.

Norrskog ställer sig även bakom de remissvar som lämnats av LRF, LRF Skogsägarna, Mellanskog och Norra Skogsägarna.

Norrskog avstyrker förslaget i sin helhet av skäl som följer.

Övergripande synpunkter

Regeringens politik innebär att stora resurser, inte minst skatteintäkter från skogsnäring, gruvindustri och vattenkraft idag går från norra Sverige till andra delar av landet. Stora delar av lokalsamhället sviktar under det tryck som detta innebär. Att i det läget lägga fram ett politiskt förslag som syftar till att ställa ”det samiska folket” i motsats till andra människor i hårt prövade bygder, tyder på en sällsynt svag insikt i hur livet ser ut i denna del av landet, och en oroande brist på insikt i upphovet till de problem som förslaget säger sig vilja lösa.

Kulturdepartementet gör det historiska misstaget att beskriva, vad som i huvudsak är en rad näringsverksamheters olika intressen, som ”folk” med motstående intressen. Detta är ett förödande steg att ta, då erfarenheten säger att näringars motstående intressen vanligtvis kan lösas genom dialog och ekonomiska ersättningar. Om Kulturdepartementet i sin okunskap lyckas förvandla dessa frågor till att handla om motstående intressen mellan ”folk” vore det djupt olyckligt, då historien visar att den typen av motsättningar är oerhört komplicerade att lösa.

Förslaget speglar väl det sätt på vilket den avlägsna statsmakten i alla tider behandlat människor och verksamheter i norra Sverige. Inte minst gäller detta de frågor som rör samernas traditionella näringar med rennäringen i spetsen. Staten har i alla tider presterat

slarvig lagstiftning på området, och lämnat åt inblandade människor långt borta att lösa problemen bäst de kan. Detta har skapat konflikter, uppslitande rättsprocesser och generationsöverskridande sår hos människor. Staten har därigenom försvårat det samarbete mellan människor som de utsatta delarna av vårt land behöver för att kunna göra sig gällande i samhällsdebatten.

Oviljan från statens sida att tillskjuta de i sammanhanget små ekonomiska resurser som skulle krävas för att kompensera inblandade näringar för de hänsynsåtgärder som behövs för att lösa de problem som samexistens kan leda till, är generande för såväl sittande och tidigare regeringar, som för landet Sverige.

Människor behöver en stat som löser problemen istället för att fördjupa dem!

Norrskog skulle välkomna att Kulturdepartementet och Näringsdepartementet tillsammans, istället för att ställa "folk" och grannar mot varandra, tar initiativ till ett arbete som syftar till att kompensera de olika intressenterna inom renkötselområdet för statens alla tillkortakommanden på detta område. De intressekonflikter som finns mellan olika näringar inom renkötselområdet är i huvudsak orsakade av otydlig lagstiftning och en statsmakt som konsekvent tittat åt annat håll när det blivit besvärligt.

Det är enligt Norrskogs mening hög tid att staten tar ansvar för detta och:

- utreder vilka hänsyn de olika näringarna måste ta till varandra för att samexistens ska fungera för alla inblandade
- utreder vad det skulle kosta statskassan att kompensera parterna för hänsynsåtgärderna
- tillskjuter medel för detta på ett sätt som säkerställer tillgången även på sikt.

Norrskog skulle med tillfredsställelse och intresse engagera sig i en sådan process. Vi menar dessutom att förutsättningarna för framgång är stora, då i stort sett alla berörda intressenter skulle välkomna en lösning på de problem som statsmakten förorsakat dem. Sannolikheten för framgång torde öka än mer om arbetet bedrivs nära berörda människor och låter lokal kunskap och erfarenhet komma till tals genom hela processen.

Förslaget försvagar äganderätten till mark och vatten

Den samiska konsultationen syftar till att genom lagstiftning tilldela samiska företrädare nya rättigheter utöver redan befintliga. Det finns en naturlig logik i att det samiska folket bör ha bestämmanderätt över sina egna interna samiska frågor och också inflytande över frågor som kan få särskild betydelse för det samiska folkets angelägenheter. Detta gäller givet att dessa frågor inte också påverkar andra intressen. En förstärkning av samiskt inflytande relaterat andra allmänna och enskilda intressen som berörs, innebär att de övriga berörda allmänna och enskilda intressena försvagas. Konsultationen syftar till att ge olika samiska företrädare inflytande över anpassningar, tidsutdräkt och avvägningar mellan olika allmänna intressen, såväl som över enskildas egendom och

markanvändning. Förslaget försvagar därigenom enskildas äganderätt till mark och vatten.

Äganderätten utgör en fullständig förfoganderätt som begränsas endast av de ramar och gränser som lagstiftaren uppställer för nyttjandet av egendomen, samt de möjligheter som staten har att under vissa förutsättningar frånta enskilda deras egendom. Det finns dock klara gränser för hur omfattande begränsningar av äganderätten får vara, och under vilka förutsättningar sådana begränsningar får ske. Varje lagstiftare måste förhålla sig till dessa gränser. I äganderätten ingår exempelvis rätten att fritt nyttja och besluta över sin egendom efter eget gottfinnande, inklusive rätt till den avkastning som egendomen genererar; rätten att fritt helt eller delvis överföra rättigheter exempelvis genom köp eller hyra; rätten till skydd mot stöld, intrång, konfiskation, etcetera. Lagstiftning som påverkar enskildas användarfrihet och avtalsfrihet påverkar med andra ord deras äganderätt. Den sammantagna oförutsebarheten i hur och när det man äger kan nyttjas (den egna rådigheten över vilken avkastning den kan ge och när i tid den kan utfalla) ökar med varje ytterligare reglering, vilket påverkar vad äganderättens innehåll.

Utredningen lyfter i olika delar fram att det inte på förhand går att bedöma vilka slags ärendetyper och situationer där konsultationsskyldigheten blir aktuell. De konkreta exempel som tas upp i utredningen gäller markanvändning, näringsfrågor, renskötsel, skogsfrågor, fiske, jakt, vindkraft, vattenkraft, gruvdrift samt pekar på att både mindre och större typer av ärenden kan omfattas. Det lyfts även fram att kumulativa effekter av olika åtgärder ska vägas in så att fler ärenden kan komma att omfattas av konsultationsskyldigheten. Konsultationsskyldigheten är så vittomfattande att om en samisk företrädare anser att ett ärende kan få särskild betydelse för samerna så ska konsultationen genomföras såvida ärendet inte omfattas av något av de föreslagna undantagen. Olika samiska företrädare avgör därmed om, för vad och hur konsultation ska genomföras. Ytterligare tidsutdräkt utöver konsultationsprocessen kan tillkomma genom överklaganden av ärenden, exempelvis på grunderna att myndigheten inte informerat eventuella konsultationsberättigade i ett tidigt skede, att konsultation inte genomförts alls eller med alla eventuellt konsultationsberättigade, att den genomförts på "fel" sätt, eller att den gett "fel" resultat. En makt att påverka tidsåtgången skapar utrymme för möjligheten att pressa övriga intressen att göra eftergifter som vid jämförbara förhållanden inte hade blivit aktuella.

Förslaget är långtgående, oklart och outrett

Förslaget remitterades hösten 2017. Många remissinstanser har pekat på det olämpliga med att i stort sett alla överväganden överlämnas till rättstillämpningen, och att konsekvenserna av förslaget är outredda. Många olika frågor skulle komma att överlämnas till ett mycket stort antal olika myndigheter och förvaltningar att pröva utan närmare kriterier eller vägledning. Det går enligt utredningen självt heller inte att på förhand veta vilka slags ärenden det kan handla om. Följaktligen saknas också analyser av kostnader eller andra konsekvenser för enskilda och företag, liksom samhällskonsekvenser såsom effektiviteten i den offentliga förvaltningen, minskade

Kommunikationsavdelningen

2019-09-26

Rolf Edström

incitament för långsiktiga investeringar, ineffektivt resursutnyttjande och sämre samverkansklimat. På motsvarande sätt saknas övergripande proportionalitetsbedömningar gällande nödvändigheten av lagstiftningsåtgärden och om mindre ingripande alternativ än lagstiftning kan bidra till samma ändamål, liksom om nyttan av förslaget står i rimlig proportion till de negativa effekterna på andra berörda allmänna och enskilda intressen.

Nuvarande förslag har jämfört med 2017 års förslag i viss mån justerats. Istället för att som många remissinstanser efterlyst tydliggöra i vilka ärenden konsultation ska ske, har en viss begränsning av konsultationsskyldigheten föreslagits. Tillsviare är tillsynsbeslut och andra beslut enligt plan- och bygglagen (PBL) än ärenden om planläggning undantagna. En omprövning är emellertid redan aviserad i en kommande utvärdering. Det är vidare oklart hur begränsningen av ärenden skulle stå sig i en domstolsprövning mot bakgrund av lagförslagets syfte och tydliga betoning på de samiska företrädarnas tolkningsföreträden. Ändringarna jämfört med 2017 års förslag föranleder inga andra bedömningar och synpunkter än dem vi ingav i ärendet 2017-11-20, yttrandet bifogas i Bilaga 1.

Det saknas rättsliga motiv – politisk ambitionsnivå avgör

Det har inte framkommit att de krav som ställs på Sverige utifrån internationella åtaganden medför att landet ska införa en så omfattande reglering att i det närmaste samtliga myndigheter kan tvingas att i både övergripande ställningstaganden och enskilda förvaltningsärenden konsultera en mängd företrädare för samiska intressen. Det innebär att skenbart rättsliga motiv används för att motivera en hög politisk ambitionsnivå i fråga om samiska önskemål om utökade rättigheter. Att gå så långt som i det här aktuella förslaget kräver att adekvata konsekvensanalyser genomförs för att möjliggöra en bedömning av huruvida det är lämpligt att tillmötesgå önskemålen samt öppet redogöra för vilka konsekvenser detta får för enskilda, företag, den offentliga förvaltningen och samhället i övrigt.

Enligt styrelsens uppdrag,

Rolf Edström
Norrskog